

JAKÉ ZMĚNY MŮŽE PŘINÉST NOVELA ZÁKONA O PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍCÍCH?

Na konci minulého volebního období byl v Poslanecké sněmovně v závěrečné fázi legislativního procesu zablokován vládní návrh [novely zákona o pedagogických pracovnících předložený v roce 2019](#). Vláda na konci srpna 2022 předložila Poslanecké sněmovně k projednání jeho novou verzi. Návrh obsahuje řadu smysluplných a potřebných změn pro ředitele, učitele a žáky. Zejména se jedná o zavedení adaptačního období, ukotvení uvádějícího, provázejícího i třídního učitele a garanci platů učitelů navázáním na průměrnou mzdu v ČR.

Přehled všech navrhovaných změn naleznete v následujících odstavcích.

1. ŠKOLSKÝ LOGOPED JAKO PEDAGOGICKÝ PRACOVNÍK

Školský logoped (tedy speciální pedagog vykonávající specializovanou logopedickou činnost) se nově zavádí jako samostatné regulované povolání, a to vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o specializovanou a poměrně specifickou činnost nad rámec samotné speciální pedagogiky a je třeba definovat odlišně požadavky na jeho odbornou kvalifikaci. Navržená úprava výslovně stanovuje požadavky na odbornou kvalifikaci těchto pracovníků – studium v akreditovaném magisterském studijním programu speciální pedagogika se státní závěrečnou zkouškou z logopedie a surdopedie, a to buď v neděleném studijním programu, případně navazujícím na absolvování akreditovaného bakalářského studijního programu speciální pedagogika, a studium pro přípravu školských logopedů. Toto kvalifikační studium nahradí studium k výkonu specializované činnosti speciálního pedagoga v oblasti školské logopedie, které bylo doposud studium specializační. Obsah studia ani jeho rozsah (250 hodin) nebude upravován. Toto studium je nově definováno na úrovni zákona. Vedle toho návrh počítá s tím, že odbornou kvalifikaci školského logopeda bude moci obdobně získat také absolvent magisterského studijního programu logopedie se státní závěrečnou zkouškou z logopedie a surdopedie.

2. UKOTVENÍ POZICE PROVÁZEJÍCÍHO UČITELE

V kontextu realizace Reformy přípravy učitelů a učitelek v ČR novela v zákoně ukotvuje pozici provázejícího učitele, který metodicky vede žáka nebo studenta, případně účastníka doplňujícího pedagogického studia pro učitele 2. st. ZŠ a SŠ v rámci dalšího

vzdělávání pedagogických pracovníků, **připravujícího se v rámci praxe na výkon povolání učitele**. Provázející učitel se žáky a studenty spolupracuje během výuky, při její přípravě i reflexi, a je tak klíčový pro zvýšení kvality pedagogických praxí a připravenost na samotnou profesi. **Zákon nově definuje jeho činnost a stanovuje předpoklady pro výkon této role včetně praxe spočívající ve výkonu přímé pedagogické činnosti v délce 5 let.**

3. ADAPTAČNÍ OBDOBÍ A ROLE UVÁDĚJÍCÍHO UČITELE

Začínajícím učitelům bude nově garantována doba 2 let adaptačního období, od vzniku jejich prvního pracovního poměru ke škole, během které škola tyto učitele podporuje, a to zejména tím, že jim určí uvádějícího učitele, jehož pozici a činnost zákon nově ukotvuje. Uvádějící učitel začínajícího učitele po dobu adaptačního období především metodicky vede, průběžně a pravidelně s ním hodnotí jeho přímou pedagogickou činnost a výkon prací souvisejících s přímou pedagogickou činností a seznamuje ho s činností školy a s její dokumentací. Adaptační období se prodlužuje o dobu trvání celodenních překážek v práci, pro které učitel práci nekoná, pokud tyto překážky trvají nepřetržitě déle než 4 měsíce.

4. ZÁKONNÉ UKOTVENÍ POZICE A VYMEZENÍ ČINNOSTI TŘÍDNÍHO UČITELE

Novela vyjasňuje obsah činností třídního učitele, které jsou ohodnocovány zvláštním příplatkem dle zákoníku práce a v rozsahu dle nařízení vlády č. 341/2017 Sb. Dle znění návrhu třídní učitel v základní a střední škole vykonává ve třídě nebo třídách určených ředitelem školy práce související s přímou pedagogickou činností spočívající zejména v podpoře zdravých a funkčních vztahů mezi žáky, ve vytváření bezpečného a podnětného prostředí pro vývoj, výchovu a vzdělávání žáků ve spolupráci s jejich zákonnými zástupci i zaměstnanci školy a v dalších organizačních a administrativních činnostech. Ustanovení dodává, že práce třídního učitele vykonává také vedoucí oddělení na konzervatoři nebo základní umělecké škole a vedoucí studijní skupiny na vyšší odborné škole.

5. NAVÁZÁNÍ PLATŮ UČITELŮ NA PRŮMĚRNOU MZDU V ČR

Novela navrhuje doplnit školský zákon o **garanci minimálního objemu platových prostředků pro danou školu či školské zařízení tak, aby objem financí určený na výši učitelského platu v průměru odpovídal nejméně 130 % průměrné mzdy v ČR**. Tímto zákonným ukotvením bude vláda vázána k zajištění dostatečného objemu těchto finančních prostředků během vyjednávání o rozpočtu. Nadále však bude mít vláda možnost rozhodnout o konkrétní výši platových tarifů a jejich struktuře. Zároveň ředitel školy bude mít nadále možnost rozhodnout, jak přidělený objem finančních prostředků v

rámci tarifní a nadtarifní složky platu rozdělí. Opatřením má dojít k posílení jistoty stabilního a odpovídajícího odměňování českých učitelů a posílení dlouhodobé atraktivity učitelské profese a zájmu o ni.

6. KVALIFIKAČNÍ PROSTUPNOST UČITELE 2. STUPNĚ ZŠ A UČITELE SŠ

Nové ustanovení obsahuje **společné způsoby získání odborné kvalifikace učitelů 2. stupně ZŠ a všeobecně-vzdělávacích předmětů SŠ**. Odbornou kvalifikaci k výuce na 2. stupni ZŠ získá jak absolvent studia zaměřeného na učitelství všeobecně-vzdělávacích předmětů SŠ, tak studia zaměřeného na učitelství odborných předmětů SŠ. Učitelé 1. stupně ZŠ pak získají odbornou kvalifikaci učitele 2. stupně ZŠ a SŠ studiem k rozšíření odborné kvalifikace zaměřeným na přípravu učitelů 2. stupně ZŠ nebo SŠ. **Klíčové je doplnění, které umožňuje výkon přímé pedagogické činnosti absolventům jakéhokoli magisterského studijního programu**, a to pokud absolvuje studium k získání tzv. pedagogické způsobilosti. Tímto způsobem lze získat **odbornou kvalifikaci k výuce předmětu, který svým charakterem odpovídá zaměření absolvovaného magisterského vzdělání**. Zmíněným studiem bude i nadále bakalářský studijní program zaměřený na přípravu učitelů praktického vyučování nebo odborného výcviku SŠ (jde o nové zpřesňující označení bakalářského programu skutečně vedoucího ke kvalifikaci – viz níže) nebo nově studium pedagogiky zaměřené na přípravu učitelů 2. stupně ZŠ a SŠ (min. 300 hod.). **Vypouští se také způsob získání odborné kvalifikace učitelů tělesné výchovy v akreditovaném magisterském studijním programu zaměřeném na tělesnou výchovu a sport** (v návaznosti na nový způsob akreditací studijních programů).

7. ROZŠÍŘENÍ OKRUHU POSKYTOVATELŮ DOPLŇJÍCÍHO PEDAGOGICKÉHO STUDIA PRO UČITELE 2. STUPNĚ ZŠ A SŠ

Novela **rozšiřuje okruh poskytovatelů studia k získání kvalifikace učitele 2. stupně ZŠ a učitele SŠ absolventům jiného než učitelského studia, tedy tzv. doplňujícího pedagogického studia (DPS)**. Kromě vysokých škol ho nově mohou poskytovat i **zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, a to ve spolupráci s vysokou školou realizující studijní program v oblasti vzdělávání učitelství**. Zařízení pro DVPP dnes poskytují v rámci tzv. studia pedagogiky kvalifikační programy pouze pro učitele odborných předmětů, odborného výcviku či praktické přípravy na SŠ. Absolvent (jakéhokoliv) magisterského programu tak bude moci nově získat kvalifikaci učitele 2. stupně ZŠ a učitele všeobecně-vzdělávacích předmětů SŠ studiem v bakalářském programu v oblasti pedagogických věd zaměřeném na přípravu učitelů praktického vyučování nebo odborného výcviku SŠ (jde o nové zpřesňující označení bakalářského programu skutečně vedoucího ke kvalifikaci – viz níže), popřípadě studiem pedagogiky v rozsahu min. 300 hod., které mohou poskytovat VŠ i zařízení pro DVPP ve spolupráci s VŠ (dosavadní studium v oblasti pedagogických věd zaniká – viz níže). Od této změny se očekává zvýšení kvality těchto programů.

8. ZPŘESNĚNÍ KVALIFIKAČNÍCH BAKALÁŘSKÝCH STUDIJNÍCH PROGRAMŮ

Odbornou kvalifikaci učitele 2. stupně ZŠ a SŠ, v případě absolvování vzdělání nepedagogického zaměření je možné, mimo jiné, také vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů 2. stupně ZŠ nebo SŠ. Nicméně **v současnosti jsou bakalářské studijní programy připravující přímo na povolání učitele akreditovány pouze v oblasti středního školství jen za účelem kvalifikace pro učitele odborného výcviku nebo praktického vyučování.** Dochází tedy ke zpřesnění v tomto smyslu. Jako kvalifikační nejsou totiž posuzovány bakalářské studijní programy zaměřené na vzdělávání obecně, neboť až po absolvování navazujícího magisterského studijního programu učitelství se získává odborná kvalifikace učitele. Tyto bakalářské studijní programy jsou zaměřeny primárně oborově, a nemohou tak samostatně zajistit kvalitní a dostatečnou přípravu k výkonu povolání učitele.

9. ROZŠÍŘENÍ OKRUHU POSKYTOVATELŮ STUDIA PRO VÝCHOVNÉ PORADCE

Návrh novely (Teze) počítá s rozšířením okruhu poskytovatelů studia pro výchovné poradce v rámci příslušné vyhlášky. **Kromě vysokých škol budou studium moci realizovat též zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.**

10. OTEVŘENÍ UČITELSKÉ PROFESY LIDEM BEZ PEDAGOGICKÉHO VZDĚLÁNÍ A STUDENTŮM UČITELSKÝCH OBORŮ (MOŽNOST UZNÁNÍ KVALIFIKACE ŘEDITELM ŠKOLY NA DOBU MAX. 3 LET)

Novela umožňuje řediteli školy uznat absolventům (jakéhokoliv) magisterského studijního oboru předpoklad odborné kvalifikace učitele 2. stupně ZŠ nebo učitele všeobecně-vzdělávacích předmětů SŠ za splněný na dobu nejdéle 3 let. Odborná kvalifikace se uznává k výuce předmětů, které svým charakterem odpovídají zaměření absolvovaného magisterského studia. Stejně tak bude možné uznat odbornou kvalifikaci učitele odborných předmětů, praktického vyučování nebo odborného výcviku osobě, která dosud nezískala odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost učitele, splňuje ale podmínku požadovaného stupně a zaměření vzdělání i podmínku 5leté praxe v oboru. A nakonec také zaměstnanci, který získal vzdělání v bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd a současně je studentem magisterského studijního programu zaměřeného na přípravu učitelů 2. stupně ZŠ nebo SŠ, který navazuje na bakalářský studijní program, **může ředitel školy písemně uznat předpoklad odborné kvalifikace učitele 2. stupně ZŠ nebo učitele všeobecně-**

vzdělávacích předmětů SŠ na této škole za splněný **po dobu tohoto studia, nejdéle však na dobu 3 let ode dne zahájení tohoto studia.**

Aby mohly tyto osoby i nadále ve svém zaměstnání setrvat po uplynutí těchto 3 let, **musí splnit předpoklad odborné kvalifikace, tedy si doplnit pedagogické vzdělání.** Pokud si zaměstnanec do 3 let od tohoto uznání předpokladu odbornou kvalifikaci nedoplní, bude nadále považován za nekvalifikovaného. **Uznání není dle zákona možné opakovat u více zaměstnavatelů,** zaměstnanec je povinen sdělit řediteli školy, zda a na jakou dobu u něho dříve došlo k uznání předpokladu odborné kvalifikace podle této úpravy.

V současné době může ředitel školy uznat předpoklad odborné kvalifikace učitele předmětu 2. stupně ZŠ či SŠ odpovídající zaměření nebo kvalifikaci například výkonnému či výtvarnému umělci, na SŠ navíc také uznávanému odborníkovi v oboru, ovšem za podmínky, že ve svém oboru praktikují a výše jejich pracovního úvazku nepřesáhne polovinu stanovené pracovní doby. Zajistit výchovu a vzdělávání osobami, které nesplňují předpoklad odborné kvalifikace je dnes umožněno pouze po nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu. Škola tak musí prokazovat, že nemůže pro výuku sehnat učitele odborně kvalifikovaného, a ve výběrovém řízení musí dát přednost zájemci s odbornou kvalifikací učitele před zájemcem nekvalifikovaným.

11. STUDIUM PEDAGOGIKY NAHRAZUJE STUDIUM V OBLASTI PEDAGOGICKÝCH VĚD

Vzhledem k tomu, že se rozšiřuje okruh poskytovatelů studia DPS pro učitele 2. stupně ZŠ a SŠ ((VŠ rozšířeny o zařízení pro další vzdělávání ped. pracovníků ve spolupráci s VŠ), je důvodem této úpravy ztráta opodstatnění zdvojení cest ke kvalifikaci. Z tohoto důvodu návrh slučuje tato studia a souhrnně je označuje jako **studium pedagogiky.** Touto změnou má dojít ke zpřehlednění úpravy, nedochází ke změně zaměření nebo požadavků na obsah studií, mimo zamýšleného navýšení rozsahu některých studií pedagogiky. U vyhlášky č. 317/2005 Sb. se počítá s **doplněním studia pedagogiky o dva nové druhy zaměření studia – studium pro učitele 2. stupně ZŠ a SŠ (min. 300 hod.) a studium pro vychovatele, pedagoga volného času a asistenta pedagoga se zaměřením na sociální pedagogiku.** U studia pedagogiky pro učitele 2. stupně ZŠ a SŠ mají být doplněny podmínky pro jeho realizaci, zejména požadavky na lektory a odborné garanty. V zákoně je výslovně doplněna obsahová specifikace studia pedagogiky pro učitele mj. o didaktiku zaměřenou na výuku v konkrétních oborech nebo předmětech. Studium pedagogiky pro pedagoga volného času, který vykonává dílčí přímou pedagogickou činnost v zájmovém vzdělávání, v délce trvání nejméně 40 vyučovacích hodin, má být v rámci vyhlášky vyňato do zvláštního ustanovení jako **Studium pro přípravu pedagogů volného času vykonávajících dílčí přímou pedagogickou činnost v zájmovém vzdělávání.** Záměrem je i **navýšit délky trvání studia pedagogiky pro vychovatele a pro asistenta pedagoga** ze současných min. 80 hod. (předpokládané navýšení na 120 hod.). Rozsah studia zaměřeného na sociální pedagogiku se plánuje teprve doplnit.

12. ZRUŠUJE SE DOPLŇUJÍCÍ STUDIUM K ROZŠÍŘENÍ ODBORNÉ KVALIFIKACE

Novela zákona zruší rozlišení mezi studiem k rozšíření odborné kvalifikace a doplňujícím studiem k rozšíření odborné kvalifikace. Studium k rozšíření odborné kvalifikace bude nově definováno na úrovni zákona. Jedná se o studia, kterými je možné nad rámec již dosažené pedagogické kvalifikace získat způsobilost vykonávat přímou pedagogickou činnost **na jiném stupni nebo druhu školy**. Studium k rozšíření odborné kvalifikace bude nově i **studium zaměřené na speciálněpedagogickou, výchovnou a vzdělávací činnost ve školách a třídách zřízených pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami, v rozsahu nejméně 250 hodin** (doposud studium v oblasti pedagogických věd zaměřené na speciální pedagogiku, dochází ke zpřesnění označení), **studium k rozšíření odborné kvalifikace zaměřeným na přípravu speciálních pedagogů, v rozsahu nejméně 350 hodin** (doposud doplňující studium k rozšíření odborné kvalifikace), a dále **studium k rozšíření odborné kvalifikace o způsobilost k výuce dalšího předmětu**. Tato studia budou nadále poskytovat pouze vysoké školy. **Doplňující studium k rozšíření odborné kvalifikace se zruší** (příslušná studia budou obsažena již v ustanovení ke studiu k rozšíření odborné kvalifikace). Touto změnou nemá dojít ke změně zaměření nebo požadavků na obsah studií, ale o zpřehlednění úpravy.

Studium k rozšíření odborné kvalifikace o způsobilost k výuce dalšího předmětu **umožní absolventům magisterského studia nepedagogického zaměření po následném doplnění pedagogické kvalifikace studiem pedagogiky pro učitele 2. stupně ZŠ a SŠ rozšířit si kvalifikaci i na výuku předmětů**, které neodpovídají svým charakterem předchozímu vzdělání. Podpůrně mohou být tyto programy využitelné pro kvalifikované pedagogické pracovníky s pedagogickým vzděláním zaměřeným na jinou aprobaci.

13. ASISTENT PEDAGOGA

Dochází ke zvýšení požadavků na odbornou přípravu asistenta pedagoga (u absolventů nepedagogických oborů). Odbornou kvalifikaci asistenta pedagoga, který vykonává přímou pedagogickou činnost ve třídě, ve které se vzdělávají děti nebo žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, nebo ve škole zajišťující vzdělávání dětí a žáků formou individuální integrace **bude možné u těchto absolventů získat pouze studiem pedagogiky (nikoliv již studiem pro asistenty pedagoga)**. Předpokládá se **navýšení rozsahu studia pedagogiky z 80 hod. na min. 120 hod.** Nově se také **přiznává odborná kvalifikace asistenta pedagoga absolventům studia psychologických věd**. Doplnuje se, že kvalifikaci lze získat také vyšším odborným vzděláním získaným ukončením **osmiletého nebo šestiletého vzdělávacího programu oboru vzdělání konzervatoře**. Možnosti získání kvalifikace skrze studium pro asistenty pedagoga se doplňují u asistenta pedagoga vykonávajícího pomocné výchovné práce. Studium pro asistenty pedagoga, kteří vykonávají přímou pedagogickou činnost spočívající v pomocných výchovných pracích, je nově definováno na úrovni zákona.

14. ZRUŠENÍ PRÁVA PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ NA UŽÍVÁNÍ METOD, FOREM A PROSTŘEDKŮ PŘI VÝUCE DLE VLASTNÍHO UVÁŽENÍ

Ruší se ve školském zákoně doposud ukotvené právo pedagogických pracovníků na užívání metod, forem a prostředků při přímé vyučovací činnosti dle vlastního uvážení. Toto zákonné ustanovení totiž nedává možnost vytknout pedagogům užívání nevhodných metod, forem výuky a vyučovacích prostředků. Ředitel proto nemůže dost dobře ovlivnit vyučovací proces ve škole, za který je ze zákona zodpovědný. Stejně tak školní vzdělávací programy často obsahují konkrétní formy výuky a metody, které jsou pro pedagogy dané školy závazné. Dosavadní legislativa neumožňuje řediteli jejich dodržování vyžadovat z pozice nadřízeného.

15. ZRUŠENÍ TZV. MALÝCH AKREDITACÍ (VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMŮ K PROHLUBOVÁNÍ ODBORNÉ KVALIFIKACE)

Dochází k zúžení rozsahu akreditací vzdělávacích programů systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. **Z režimu akreditací se nově vypouští vzdělávací programy k prohlubování odborné kvalifikace.** Kvalifikační programy (k získání a zvýšení kvalifikace) včetně dalšího vzdělávání k výkonu specializovaných, metodických, nebo metodologických činností (např. studium pro výchovné poradce nebo studium k výkonu specializovaných činností) vyžadují nadále akreditaci. Další vzdělávání bude stále organizovat ředitel školy. I v případě programů k prohlubování odb. kvalifikace nadále půjde o DVPP, na něž bude škola moci využívat prostředky poskytované MŠMT v rámci ostatních neinvestičních výdajů (ONIV). Vyjmutí těchto programů ze systému akreditace má umožnit, mimo jiné, ředitelům využívat také alternativní způsoby vzdělávání, například profesionálního sdílení, mentoring či vizitace. **Hlavním důvodem této změny má být snížení administrativního zatížení a zajištění vysoké kvality kvalifikačních programů** s tím, že současný systém kvalitu programů pro prohlubování odb. kvalifikace kvůli přetížení stejně zajistit nemůže.

16. POVINNÁ AKREDITACE VŠECH KVALIFIKAČNÍCH PROGRAMŮ ČŽV V SYSTÉMU DVPP

Navrženou úpravou se vylučují pochybnosti o tom, že udělená akreditace studijnímu programu vysoké školy nebo jiné akreditace udělené ministerstvem nemohou nahradit akreditaci vzdělávacího programu v systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. **Všechny programy celoživotního vzdělávání uskutečňované vysokými školami, pokud se jimi získává odborná kvalifikace pedagogického pracovníka (tzv. kvalifikační studia), tedy musí být vždy akreditovány také v systému DVPP** a splňovat obsahové požadavky a požadavky minimálního rozsahu podle vyhlášky č. 317/2005 Sb.

17. DOPLNĚNÍ DALŠÍCH FOREM VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ

Nad rámec samostudia se doplňují další možné formy vzdělávání pedagogických pracovníků, kterými mohou být i **vzájemné hospitace, vzájemné sdílení případové práce, zkušeností, vzájemné podpory a reflexe mezi kolegy i s externími odborníky, neformální vzdělávání, mentoring, vizitace a podobně.**

18. UPŘESNĚNÍ NĚKTERÝCH OTÁZEK TÝKAJÍCÍCH SE NÁLEŽITOSTÍ PŘEDKLÁDANÝCH VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMŮ A HLEDISEK AKREDITAČNÍ KOMISE PRO JEJICH POSUZOVÁNÍ, POŽADAVEK VNITŘNÍHO HODNOCENÍ KVALITY

Vzdělávacím institucím se stanovuje **povinnost pravidelně uskutečňovat vnitřní hodnocení kvality vzdělávacích programů a vést a uchovávat o tom dokumentaci. Systém vnitřního hodnocení kvality, ale i následné zprávy o jeho realizaci budou předkládány MŠMT jako součást žádosti o akreditaci příslušných vzdělávacích programů, popř. žádosti o prodloužení akreditace.** Vzdělávací instituce tak mají být motivované ke kvalitnímu nastavení vnitřního hodnocení kvality, a to v celém procesu přípravy, realizace a vyhodnocení vzdělávacích programů, ale také jeho využívání v praxi. Předmětem posouzení pak nebudou případné nedostatky již realizovaného programu, který je takto vyhodnocován, ale zvolené metody evaluace a reakce žadatele na zjištění při úpravě programu, případně přípravě programu nového.

Doplněno bylo také **zmocnění pro stanovení konkrétních požadavků na vzdělání, praxi a její délku u lektorů a odborného garanta, požadavky na odbornou činnost odborného garanta a požadavky na systém vnitřního hodnocení kvality, ke kterému dojde na úrovni příslušné vyhlášky.**

19. STANOVENÍ VÝČTU POVINNOSTÍ AKREDITOVANÉ VZDĚLÁVACÍ INSTITUCE

Nově se stanovuje výčet povinností akreditované vzdělávací instituce. Tyto povinnosti jsou jednak odrazem skutečnosti, že MŠMT vede evidenci vzdělávacích institucí a vzdělávacích programů, jednak souvisí s efektivním výkonem kontrolní činnosti MŠMT při uskutečňování akreditovaných vzdělávacích programů. S ohledem na navrhovanou změnu rozsahu akreditací v systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků se tyto povinnosti mají týkat vzdělávacích institucí, které budou mít vzdělávací program akreditován v systému DVPP. **Jde zejména o povinnost vedení a uchování dokumentace, oznamování změn (např. změna odborného garanta nebo lektorů) a pravidelně uskutečňovat vnitřní hodnocení kvality vzdělávacího programu.** Způsob vedení dokumentace stanoví MŠMT prováděcím právním předpisem.

20. URČOVÁNÍ VÝŠE ÚPLATY ZA POSKYTOVÁNÍ PŘEDŠKOLNÍHO A ZÁJMOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ NOVĚ ZE STRANY ZŘIZOVATELE

Návrh novely přináší také změnu školského zákona v oblasti úplaty za vzdělávání a školské služby. **Nově se stanoví, že místo ředitele školy nebo školského zařízení stanoví úplatu za poskytování předškolního vzdělávání a zájmového vzdělávání ve školní družině nebo školním klubu zřizovatel, jde-li o stát, kraj, obec nebo svazek obcí.** Navrhuje se tak s ohledem na to, že maximální výše úplaty závisí na provozních nákladech, jejichž financování zajišťuje zřizovatel. Změna má odstranit rozdíly nákladů na vzdělávání pro zákonné zástupce na území jedné obce, umožnit zohlednění socioekonomické situace v dané obci a také snížit administrativní zátěž ředitelů při určování výše úplaty.

21. ZNALOST ČESKÉHO JAZYKA PEDAGOGICKÉHO PRACOVNÍKA

Návrh novely **stanovuje minimální úroveň prokázání znalosti českého jazyka (B2/C1)** pro pedagogické pracovníky, kteří získali odbornou kvalifikaci v jiném vyučovacím jazyce než českém. Dosavadní úprava formálně připouštěla i nedostačující úroveň A1. Návrh současně **umožní prokázat znalost českého jazyka pomocí jednotlivé zkoušky (§ 113 školského zákona)**, která svým obsahem a formou odpovídá zkoušce společné části maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury. Poslední úprava stanoví, že se **prokázání znalosti českého jazyka nevyžaduje také u osoby, která vyučuje předmět v cizím jazyce za podmínek stanovených školským zákonem** – tato změna reaguje na zájem škol o povolení výuky některých předmětů v cizím jazyce, kdy je předmět vyučován rodilým mluvčím (např. výuka občanské nauky nebo historie).

22. PRODLOUŽENÍ LHŮTY PRO ABSOLVOVÁNÍ ŘEDITELSKÉHO STUDIA

S ohledem na zvyšující se požadavky na odpovídající přípravu ředitelů škol a školských zařízení, zejména v oblasti pedagogického vedení, a délku alternativního studia (350 hod.) se **lhůta, do kdy je ředitel povinen absolvovat studium pro ředitele škol, prodlužuje ze 2 let na 3 roky od zahájení výkonu činnosti ředitele školy.** Záměrem je také výhledově zvýšit minimální rozsah studia pro ředitele škol a školských zařízení, které bude odpovídat dvouletému studiu. Úprava tak umožní ředitelům škol absolvovat studium ve lhůtě i při jeho zahájení až po nástupu do funkce.

23. UČITEL MATEŘSKÉ ŠKOLY

Odbornou kvalifikaci k výkonu **přímé pedagogické činnosti ve třídě nebo škole zřízené pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami lze získat také prostřednictvím studia k rozšíření odborné kvalifikace zaměřeného na získání odborné kvalifikace speciálního pedagoga.**

24. UČITEL 1. STUPNĚ ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Návrhem se umožňuje zajistit výuku předmětů výchovného zaměření (např. výtvarná výchova, hudební výchova, tělesná výchova) též absolventu magisterského studia učitelství pro 2. stupeň ZŠ např. s „aprobací“ pro výtvarnou výchovu. Návrhem se dále umožňuje zajistit výuku předmětů výchovného zaměření též vychovateli.

Dochází také k rozšíření počtu studijních programů, jejichž absolventi mohou získat kvalifikaci učitele 1. stupně ZŠ vykonávajícího přímou pedagogickou činnost ve třídě nebo škole zřízené pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami v rozšiřujícím studiu zaměřeném na přípravu učitelů 1. stupně ZŠ, a to na absolventy magisterských studijních programů speciální pedagogiky neučitelského zaměření, např. speciálně-pedagogická andragogika, speciální pedagogika rehabilitační činnosti a management speciálních zařízení (tedy nikoliv už pouze obor speciální pedagogika). Současně se doplňuje, že takovou odbornou kvalifikaci mohou učitelé 1. stupně ZŠ získat také prostřednictvím studia k rozšíření odborné kvalifikace zaměřeného na získání odborné kvalifikace speciálního pedagoga.

Dochází ke zpřesnění („magisterského“) studijního programu k získání odborné kvalifikace v souladu s tím, že odbornou kvalifikaci učitele 1. stupně ZŠ nemůže nikdy získat osoba, která by dosáhla jen bakalářského stupně vzdělání.

25. UČITEL 2. STUPNĚ ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Doplňuje se, že absolvent magisterského studia učitelství pro 1. stupeň ZŠ splní předpoklad odborné kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost **ve škole nebo třídě zřízené pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami** na 2. stupni ZŠ nově též studiem v akreditovaném **bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřeném na speciální pedagogiku**. Nadále mohou za splnění dalších podmínek kvalifikaci získat také absolventi studia magisterského studijního programu v oblasti pedagogických věd zaměřeného na speciální pedagogiku, ale **nikoliv nutně studijního oboru speciální pedagogika**. Učitel 2. stupně ZŠ, který vzdělává ve třídě nebo škole zřízené pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, získá nově odbornou kvalifikaci také absolvováním **dvouoborového studia zaměřeného na speciální pedagogiku a dále na přípravu učitelů** (např. zaměřeném na přípravu učitelů ČJ a zároveň studia speciální pedagogiky). Současně se doplňuje, že takovou odbornou kvalifikaci lze získat také prostřednictvím studia k rozšíření odborné kvalifikace zaměřeného na získání **odborné kvalifikace speciálního pedagoga** nad rámec studia zaměřeného na přípravu učitelů 1. nebo 2. stupně ZŠ.

26. UČITEL STŘEDNÍ ŠKOLY

Učitel SŠ, který vzdělává **ve třídě nebo škole zřízené pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami**, získá nově odbornou kvalifikaci také **absolvováním dvouoborového studia zaměřeného speciální pedagogiku a dále na přípravu učitelů** (např. zaměřeném na přípravu učitelů českého jazyka a zároveň studia speciální pedagogiky). **U učitelů odborného výcviku se navrhuje využít jako způsob získání odborné kvalifikace též profesní kvalifikaci pro činnost instruktora odborného**

výcviku. Návrh také doplňuje možnost získat odbornou kvalifikaci **učitele praktické školy jednoleté nebo praktické školy dvouleté** vzděláním podle ustanovení, kterými učitel ZŠ získává odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost ve škole nebo třídě zřízené pro žáky se SVP. Současně se doplňuje, že odbornou kvalifikaci ke **vzdělávání ve třídě nebo škole zřízené pro žáky se SVP** lze získat také prostřednictvím **studia k rozšíření odborné kvalifikace zaměřeného na získání odborné kvalifikace speciálního pedagoga** nad rámec vzdělání stanoveného pro učitele SŠ.

27. UČITEL JAZYKOVÉ ŠKOLY S PRÁVEM STÁTNÍ JAZYKOVÉ ZKOUŠKY

K získání odborné kvalifikace v případě absolvování **jiného magisterského studijního programu** (mimo oblast pedagogických věd a oblast společenských věd zaměřené na příslušné cizí jazyky) je **vždy potřeba absolvovat jazykovou zkoušku z příslušného cizího jazyka odpovídající minimálně úrovni C1 a doplňující didaktické studium příslušného cizího jazyka.** Toto studium je navíc nově ukotveno přímo na úrovni zákona.

Dochází také ke zpřesnění studijního programu v oblasti pedagogických věd (jiného než zaměřeného na přípravu učitelů příslušných cizích jazyků) k získání odborné kvalifikace na „magisterský“.

28. VYCHOVATEL

Navrhuje se **doplnění možnosti získat odbornou kvalifikaci vychovatele na úrovni středního vzdělání s maturitou ve spojení se studiem pedagogiky pro vychovatele,** které souvisí s navrhovanou změnou posílení požadovaného rozsahu odborné přípravy asistentů pedagoga. Záměrem je i **navýšit délku trvání studia pedagogiky pro vychovatele** ze současných min. 80 hod. (předpokládané navýšení na 120 hod.).

Současně se doplňuje, že odbornou kvalifikaci vychovatele, který vykonává přímou pedagogickou činnost **ve školském výchovném a ubytovacím zařízení nebo v jeho oddělení zřízeném pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, ve školském zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, nebo ve středisku výchovné péče,** lze získat také prostřednictvím **studia k rozšíření odborné kvalifikace zaměřeného na získání odborné kvalifikace speciálního pedagoga** nad rámec (obecného) vzdělání stanoveného pro vychovatele.

29. PEDAGOG VOLNÉHO ČASU

U pedagogů volného času se navrhuje v některých případech využít jako další způsob získání odborné kvalifikace též **existující profesní kvalifikaci vedoucího volnočasových aktivit dětí, případně studium pro přípravu pedagogů volného času vykonávajících dílčí přímou pedagogickou činnost v zájmovém vzdělávání, které je nově upraveno samostatně (dříve studium pedagogiky) a má ukotvení přímo v zákoně.**

Nově pak pro oblast volnočasových aktivit uměleckého nebo odborného charakteru získávají tuto kvalifikaci **absolventi vysokoškolského vzdělání v odpovídajících**

studijních programech. Současně návrh zpřesňuje, že se ustanovení o písemném uznání předpokladu odborné kvalifikace ředitelem týká pedagogů volného času vykonávajících **dílní přímou pedagogickou činnost v zájmovém vzdělávání ve školách a školských zařízeních pro zájmové vzdělávání.**

30. SPECIÁLNÍ PEDAGOG

Novela umožní získat odbornou kvalifikaci speciálního pedagoga absolventům **dvouoborového studia** – např. v magisterském programu zaměřeném na přípravu učitelů českého jazyka a zároveň studia speciální pedagogiky.

31. TRENÉR

Úpravy požadavků na odbornou kvalifikaci trenérů mají za cíl **zvýšit požadovaný stupeň vzdělání trenérů – a to nejméně na úroveň středního vzdělání s maturitní zkouškou.** V první řadě bylo upuštěno od požadavku na získání osvědčení druhé třídy trenéra příslušné specializace u absolventů akreditovaných studijních programů na **VŠ zaměřených na přípravu učitelů tělesné výchovy nebo na výchovu a sport,** neboť státní zkouška z příslušné sportovní specializace odpovídá této úrovni trenérské kvalifikace. V případě absolventů vyššího odborného vzdělání a středního vzdělání je k získání odborné kvalifikace toto osvědčení potřeba získat (v rámci akreditovaného rekvalifikačního vzdělávání). U absolventů středního vzdělání je nutné nad rámec výše uvedeného absolvování tzv. trenérské školy v rámci celoživotního vzdělávání realizovaného tělovýchovnými fakultami vysokých škol.

32. UPŘESNĚNÍ V PŘÍPADĚ VÝKONU DALŠÍ PŘÍMÉ PEDAGOGICKÉ ČINNOSTI

Pedagogický pracovník, který vedle přímé pedagogické činnosti, pro kterou má odbornou kvalifikaci, vykonává také další přímou pedagogickou činnost v rámci druhu práce sjednaného v pracovní smlouvě, pro kterou nemá odbornou kvalifikaci, splňuje pro pracovněprávní účely předpoklad podle § 3 odst. 1 písm. b) (odborná kvalifikace). **Novela upřesňuje, pro které pedagogické pracovníky není možné toto ustanovení uplatnit.** Jde zejména o případy, kdy učitel splňuje odbornou kvalifikaci pouze pro výuku některého předmětu nebo kdy nepřipadá v úvahu, že by v rámci svého druhu práce sjednaného v pracovní smlouvě mohl vykonávat ještě jinou činnost, než pro kterou splňuje předpoklad odborné kvalifikace.

33. ODSTRANĚNÍ OMEZENÍ CELKOVÉ DOBY TRVÁNÍ PRACOVNÍHO POMĚRU NA DOBU URČITOU PEDAGOGICKÉHO PRACOVNÍKA A ZPŘESNĚNÍ VÝJIMEK Z MINIMÁLNÍ DOBY TRVÁNÍ POMĚRU NA DOBU URČITOU

Návrh odstraňuje zákonný požadavek, že celková doba trvání pracovního poměru na dobu určitou pedagogického pracovníka mezi týmiž smluvními stranami nesmí přesáhnout ode dne vzniku prvního pracovního poměru 3 roky. Uplatnit se má obecná úprava zákoníku práce. Ta stanoví, že doba trvání pracovního poměru mezi týmiž smluvními stranami nesmí přesáhnout 3 roky a ode dne vzniku prvního pracovního poměru na dobu určitou může být opakována (vč. nového uzavření i prodloužení doby trvání) nejvýše dvakrát. Maximální doba trvání pracovního poměru na dobu určitou mezi stejným zaměstnavatelem a zaměstnancem je tedy 9 let (tj. sjednání pracovního poměru na 3 roky a jeho prodloužení o další 3 + 3 roky). Výjimky z minimální doby trvání pracovního poměru na dobu určitou (12 měsíců) se explicitně rozšiřují o případy, kdy byla doba trvání pracovního poměru na dobu určitou sjednána s pedagogickým pracovníkem za podmínek § 39 odst. 4 zákoníku práce (jsou dány vážné provozní důvody a souhlasí odborová organizace, je-li vytvořena).

34. VÝSLOVNÁ ÚPRAVA POSTUPU V PŘÍPADĚ SOUBĚHŮ DVOU DŮVODŮ PRO SNÍŽENÍ ROZSAHU VOLNA K SAMOSTUDIU A VÝSLOVNÉ UMOŽNĚNÍ VYČÍSLIT SNÍŽENÝ ROZSAH VOLNA TĚŽ SE ZAOKROUHLÉNÍM NA PŮLDEN

Rozsah volna k samostudiu se v případě souběhu důvodů snižuje podle důvodu, který z hlediska snížení jeho rozsahu převažuje. Jestliže snížení rozsahu volna činí necelý den, zaokrouhlí se na půlden.

35. MOŽNOST KONCIPOVAT A USKUTEČŇOVAT V RÁMCI DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ TAKÉ AKREDITOVANÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY, KTERÉ BUDOU MOCI BÝT POVAŽOVÁNY ZA REKVALIFIKACI

Touto změnou by bylo možné v určitých případech a za splnění dalších podmínek hradiť některé kurzy jako kurzy rekvalifikační.

36. BEZÚHONNOST

Doplňuje se ustanovení týkající se dokládání bezúhonnosti cizinců, kteří jsou nebo byli státními občany jiného členského státu EU nebo kteří mají nebo měli adresu bydliště v jiném členském státě EU. Obdobně se doplňují pravidla pro cizince ze zemí mimo EU.

Autorka publikace: JUDr. Anna Francová

Název publikace: Jaké změny může přinést novela zákona o pedagogických pracovnících?

Vydal v srpnu 2022 Učitel naživo, z. ú., Praha, aktualizováno v dubnu 2023.

